

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Helyben: Vidéken:
Egy óra. I kor. Egy óra. I kor. 50 fill.
Negyedévre . . . 3 Negyedévre 4 . . . 50 .

Felolvasó szerkesztő:
HEGEDŰS LORÁNT.
Kiadók és laptulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
Plaoz-utca 47. és 49. szám.

Nemzeti iparművészet.*

Írta: **Diener-Dénes József.**

Évek óta küzdök a nemzeti magyar stílusért és folyton és mindig azzal a kérdéssel találkozom, hogy mi és milyen a magyar stílus? Akik gúnyolni szeretnek, még azt is hozzáteszik: Talán stilizált tulipánokkal, ezerszépekkel vagy pávaszemekkel díszítsük a házainkat, a használati tárgyainkat és ruháinkat, a hogy azt a parasztmunkáknál lájuk, amelyeknek magyar a stílusa?

A gúnyolónak azt felelem, hogy nem kell ezt a dekoratív stílust megvetni csak azért, mert eddig csakis a parasztoznál szokásos. Az evangélium is a szegényektől és nyomoruaktól ered és mégis a világ legnagyobb hatalmává lett, és ismeretes az is, hogy a népnyelv az irodalmi nyelv egyetlen fiatalító forrása, amely nélkül ez utóbbi elcsúszna és elpusztulna. Igaz, hogy még nagyon korlátolt ez a magyar stílus, még nagyon egyoldalú, semhogy annak a magyar stílusnak alapul szolgálhatna, amelynek az egész magyar művészetet föl kell

* A debreceni iparművészeti kiállítás alkalmából kaptuk ezt a cikket a kitűnő íródtól.

Groteszk történetek.

Írta: **Ráskai Ferencz.**

A parfüm.

Egy szegényes, penészes, megtörött utcai leány került a törvényszék elé. Az elnök jószágos hangon kérdezte tőle:

— Mondd leányom, hogy kerültél a lejtőre?

Feleli a szerencsétlen:

— Szüleim szegények voltak, de becsületesekek. Engem jóra, csakis a jóra neveltek és persze szegényesen jártattak. Pince-lakásban laktunk, amely fölött parfüm-raktár volt. És a pince-menyezet hasadékain át lassan-lassan, de állandóan szivódott át a parfüm, úgy, hogy nálunk a levegő tele volt parfümmel. A száraz kenyérhez parfümöt szagoltunk. Mindenünk tele lett parfümmel. Belevette magát az éles szag a ruháinkba is. Az én ruháimba is.

— Aztán, ha el-eljártam varrogatni, parfüm-illat-foszlányok röpködtek körülöttem. A férfiak, fiatalok, öregek pedig kitarotán szaglászgattak utánam. Most már tudom, hogy nyilván azt hitték: — hű, kacér leány vagyok, aki, im, rongyokban jár, de már parfümözi magát. Aztán addig-addig szagoltak, amíg egy napon belém nem harraptak. S azontul a parfümhöz cifra ruha is került.

Építkezési, csato-názási és gépészeti vasöntvények gyártására — bármely anyagu gépalkatrészek előállítására — gazdasági és ipari gépek szakszerű javítására — általában minden géplakatos, kazán és műkovács munkák végzésére — legjobban berendezett, legmunkabiróbb és legolcsóbb is a

Kiváló szőlőmalmok, borprések, borszivattyúk, kerti-, udvari-, községi-kulcszivattyúk és kertifecskezők gyártásáért többszörösen kitüntetve

ölelnie. De mivel az idők folyamán szorosán hozzánt a magyar népjellemhez s mivel semmiképpen sem halad a nyugateurópai stílusok útján, ezt a stílust nagyon jól lehet felhasználni a jövőben magyar stílus segédelmeként.

Amikor az olaszok a XV. és XVI. században az olasz, a franciák a XVIII. században a francia és az angolok a múlt században az angol stílust megalkották, bizony nem mondták előbb, hogy a mi nemzeti stílusunknak ilyennek vagy amolyannak kell lennie, hanem csak saját kedélyükből és lelkükből merítettek munka közben, tekintet nélkül valamennyi stílusra. Ennek a szabad munkának nyomán azután olyan stílus támadt, amely az illő nemzet szellemét, modorát, eszejárását és lényét művészi formában kifejezte, tehát a szó legjobb értelmében nemzeti stílus.

Ezen az úton kell haladnunk nekünk is. Nálunk is kell, hogy a művészek egyszerűen a kedélyükből és szellemükből merítsenek. Ha úgy lesz, akkor előbb, semmint gondolnók, meg lesz nemzeti stílusunk az iparművészetben is, a többi művészetben is.

Mert ha a kutszempontról mindnyájan kozmopoliták vagyunk is, mégis

nyilvánulnia kell bennünk az éghajlatunknak, a földünknek, a nyelvünknek, a multunknak és a jövőre való terveinknek; szóval, mégis csak van nemzeti karakterünk. Ezt különféle jelenségből ismerhetjük meg.

Például festőink a 70-es és 80-as években egészen a düsseldorfi és müncheni iskolák modorában festettek, szobrászaink sem tértek le a bécsi és egyes északnémetek útjáról, építészeink pedig egyszerűen lemásolták vagy a történelmi stílusokat, vagy pedig az új bécsi körut-stílust.

Ha egymagukban vesszük műveiket, nem találunk bennük semmi magyarságot, mégis egészükben még a másolások és utánzatok is világosan különböznek a megfelelő külföldi munkáktól, a mennyiben mutatkozik bennök valamelyes magyar karakter.

Már most, ha ilyen látunk akkor is, amikor az idegen befolyás dominál, vajjon mi lesz, ha ezt eltávolítjuk, ha tisztán csak magyar környezet, magyar mód, magyar karakter fog a művészeinkre hatni? Valamint hogy teljesen más a pusztán a maga tanyáival, földjében és terméseiben mint egy német nemes-birtok, akár egy francia kastély-

ment kereskedő sirja fölé került a sarkó: ugyanaz a kődarab, mint boltja küszöbéről — utoljára lelépett.

Mária Scevola.

Az országos nagyhirű szobrász hajthatatlan volt:

— Nem édesem, ne kívánja, hogy összeálljak magával. Maguk lányok, ha szerelmesekek, égre földre esküdöznek, hogy nem feleség, csak rabszolgánők akarnak lenni. De ha e y kicsit megmelegedtek, minden nap fülünkbe sugják: Mikor megyünk már az anyakönyvvezetőhöz? Már pedig én, szabadság nélkül dolgozni nem tudó zseni csak balkézről nőülhetek.

A leány sirt egy nagyot, azután hazament, meggyújtotta nagy spiritusz-égőjét a jobb karját fölébe tartotta mindaddig, amíg az tövig le nem égett.

Másnap aztán így jobbkéz nélkül, csak balkézrel beállított a szobrászhoz:

— Ime lásd, leégettem jobb kezemet, nehogy még csak eszembe is jusson azt néked felajánlani.

De a szobrász a szolgáljával dobatta ki. — Csak nem fogok összeállani egy nyomorékkal, — dörmögte utána dühösen.

„Debreczeni Vasöntőde és Géplakatosság”

Gyártótelep: a Hadházi-utczában. Raktár: Péterfia-u. 73. szám.

Telefon 466. sz.

Telefon 467. sz.

birtok, akár egy angol country-gazdaság. Azt fogják kérdezni, hogy ki akadályozza meg művészeinket abban, hogy kedélyükből és szellemükből alkossanak, a helyett, hogy idegen példákat másoljanak vagy utánozzanak? Nem a külföldön szerzett műveltségünkben van az akadály, hanem egyes-egyedül a közönségünkben, amely műalkotásokat vagy iparművészeti cikkeket megrendel és vásárol. És a hiba kivétel nélkül valamennyiünkben rejlik: az udvarban, az államban, valamennyi társadalmi rétegben, felülről lefelé mindenkiben.

Festőinktől olyan képeket követelnek, a miket a külföldiekkel lehessen összehasonlítani; szobrászainktól olyan munkákat követelnek, amelyek mult időknek, a renesszánsznak és a baroknak jellegét viselik magukon; építészeinktől azt követeljük, hogy román, gótikus, renesszánsz, barok, bécsi vagy egyéb stílusban építsenek. Hát még az iparművészeket. Ha vevő az üzletbe jő, bizonyára vagy barok hálószoport akar vagy francia szalont, vagy angol ebedlőt, párisi bronzot vagy francia börmunkát, ó-német kézimunkát, angol utikészletet. Az azonban nem szükséges, hogy a holmi az illető országokban készült legyen, csak az, hogy a megfelelő karaktere legyen. Ez a külföldi árura való vágyakozás természetesen akkor is érvényesül, ha valamelyik vevő nem készen vásárolja butorait vagy iparcikkeit, hanem a mikor azokat valamelyik honi iparművésznél rendeli meg. Akkor is többnyire franciásan, belga módra vagy bécsiésen akar berendezkedni, de csak nagy ritkán magyarosan.

Minden magyar, akinek szíven fekszik a nemzete, ennek fenntartása és fejlődése, köteles ez ellen harcolni. Ne higgye senki, hogy csak amolyan mellékes fényűzés a művészet, melyet, mint sok más kulturális ügyet, pusztán frázissal lehet tárgyalni. A művészet nem disztitése a kultúrának vagy annak legszélsőbb, legfinomabb ágazata, hanem maga a kultúra, az alapja, élettereje, életfenntartó vére, amint azt az emberiség története az őskézdettől fogva igazolja. A Magyar Iparművészeti Társulat sem akarja kínai fallal körülvenni a magyar művészetet, sőt szívesen látja, ha művészeinek a külföldi művészeti és technikai fejlődésén okulkának. De megköveteli minden művésztől a kitartást, hogy ezeket az idegen befolyásokat feldolgozza s a magyar lényeghez és karakterhez hozzáilleszse.

De nemcsak az a feladata, hogy a művészeket a magyar művészetnek megnyerje, hanem az is, hogy a közönséget is, amely támasza legyen az új demokratikus szépművészetnek, a magyar művészet táborába gyűjtse. Bárha keletkezik oly forgószél, amely a magyar nemzetet minden idegen módtól, minden idegen jellegtől megszabadítaná. Csak akkor, ha ezt elérjük, ha nemcsak a nyelvünk, a gondolkodásunk és érzésünk lesz magyarra, hanem a munkáink és tetteink is, teljesülhet Széchenyi jóslata: „Magyarország nem volt, hanem lesz”. Mert

hadd mondassék meg még egyszer, hogy „Tetteben él a nemzet, nemcsak a nyelvében”.

A reformátusok súlyos adói.

Késik az adóalapi segély.

Az alsószabolcs-hajduvidéki egyházmegye közgyűlése.

Az alsószabolcs-hajduvidéki református egyházmegye ma délelőtt tartotta meg közgyűlését Debrecenben, a vármegyeháza nagy termében. A közgyűlés nevezetes eseménye volt Baltazár esperes megnyitója, amely az egyházközösségekre nehezedő súlyos adóterheket panasolta föl. Az ülésről szóló részletes tudósításunk itt következik:

Baltazár Dezső dr. esperes és Rácz Gyula kir. tanácsos egyházmegyei gondnok elnöklése alatt jelenvoltak a közgyűlésen: Szabó Lajos, Tóth Lajos, Kiss Ferenc, Jakucs Sándor, Benkő Lajos, Veress Géza, Ilyés Endre egyházi, Kovács Gyula, Csobány László, dr. Nagy Gábor, Padrah Sándor világi tanácsbírák, Bálteky Lajos, Szolnoki Gerzson, Sörös János, Szabó Antal, Fodor Benjámin, Demjén Ferenc, Baróthy Béla, Karácsony Imre, Ajtay Jenő, Nagy Sándor, Bertalan Gábor, Sebők István, Török Vince, Mészáros Lajos, Bartha Lajos, Nagy Lajos, Szücs Gábor, Nyakas Balázs stb. Lelkészek, Veszprémy István, Fekete Sándor, Kálmán Lajos, Szomjas Gusztáv, Bodnár László, dr. Csuka Lajos főgondnok, Papp Sándor világi jegyző, Belováry Lajos ügyész, Nagy Elek, Köblös Samu igazgatók, Simon Károly, Bor János, Baán Géza, Dobó Sándor, Dobrossy István, Léway Imre, Boldizsár Zsigmond igazgató-tanítók, mint tanítóképviselők. Ezenkívül az egyházak presbiteriumának képviselői nagyszámmal, ezek között G. Tóth János hajdusoboszlói polgármester, dr. N. Szabó Lajos hajduböszörményi tisztiügyész, Möriz Imre Hajdunánásról stb.

(A nyomasztó adóterhek.)

Baltazár Dezső dr. esperes buzgó imádság után nagyszabású megnyitójában első sorban Szabó Lajos hadházi és Tóth Lajos tiszadobi lelkészek 25 éves lelkészi jubileumáról emlékezett meg igen meleg szavakban. Azután az egyházmegye pénzügyi viszonyait ismertette. Az egyetemes adó alapi segély kérése csaknem könyörgéssé fajult. Különcsől-különcsre kell járniok az egyházaknak, hogy jogos kérésükhöz hozzájuthassanak, pedig ehhez minden megszorítás nélkül kellene hozzájutni. A kiszámítási alap, melyet tizenkilenc egyházközösség pontosan betartott, mindenütt helyes volt. A kiküldött bizottsági tagok azonban a teheresökkel szemben nem járultak hozzá, s a segélyösszegeket mértéken alul, sőt bántó módon leszállították. A teher-fokozódás oly mértékű egyháztagjainknál, akik kisbirtokosok s nagyobb részben mezőgazdasági munkások, cselédek stb., hogy nem lesz adóanyag, mely megbirja azokat. Különösen hibás és nagyon érezhető volt a konvent adóügyi bizottságának megszorító eljárása az egyházak annuitásos szükségleteinek figyelembe nem vételénél. Építkezések, beruházások rendszerinti állandó visszatérő terheket képeznek s így azok a multból a jövőre átmenő rendszeres kiadások.

Az adósegély pontatlan kiadása is feltűnő. A törvény szemben áll a valósággal. A megbillent mérleget a gyülekezetek önkormányzati jogának teljes kiépítésével kell pótolni, hogy a teheremelkedések és szük-

ségletek állandó alapjait fenntartani, és egyházaink jövőjét biztosítani lehessen.

A lelkészek fizetésrendezése igen kívánatos és felette erős szükségletet képez. Családos református papok állanak szemben nőilen katolikus papokkal.

A mai beteg politikai helyzet nem kedvez a fizetésrendezésnek, de remény van rá, hogy a betegség nem sokáig tart. Az egészséges kialakulásnál az egyházmegye és a református papság ott lesz teljes szívvel és lélekkel.

Az elnök megnyitóját zajos tetszésnyilvánításokkal fogadták, majd áttértek a napirend tárgyalására,

(Uj tanítók.)

Török Vince jegyző előterjesztette a tanító-változásokról és választásokról szóló jelentését. Uj tanítók lettek: Szabó Endre József, Soós Lajos, Szabó Lajos Bornemiszza Barna és Molnár Antal, akiket a közgyűlés megerősített hivatalaiban.

A különböző számadásokról Jakucs Sándor tanácsbíró referált s azokat egyhangulag elfogadták. Szabó Lajos, Szabó Lajos és Kiss Ferenc pénztárnokoknak működésükért köszönetet szavaztak. A büdzentmi hályi uj egyházi adózási határozatokat és az ottani hivatali díjleveleket megerősítette az egyházmegye.

(A hajdusoboszlói adó.)

Hajdusoboszló 2 százalékkal felemelte az egyházi adót egy évre és kimondta, hogy ha a kért adócsökkenési segélyt meg nem nyer, állami kezébe adja összes iskoláit. A határozatot indokálva együtt helyben hagyták és kimondták, hogy az egyházközösség forduljon az esperes utján emlékirattal az egyházkerülethez és sérelmeit terjessze elő részletesen.

A betérjesztett lelkészi és tanítói díjleveleket megerősítették, nehányat alaki hibák miatt visszaküldöttek újabb eljárás végett.

Igazgató-tanítók állásukban megerősítettek: Bor János, Cseke Gábor, Domokos János, Boldizsár Zsigmond, Szabó Gerzson, Jánosi Antal.

(A népiskolai felügyelő.)

A népiskolai felügyelői állás felállításáról Léway Imre igazg. tanító referált. A bemutatott szabályozás elfogadását kéri.

Ilyés Endre balmazújvárosi lelkész ellene szól a népiskolai felügyelői állás szervezésének s azt nem fogadja el, mert arra szükség nincs.

Boldizsár Zsigmond igazgató tanító szerint annyi felügyelet és vizsgálat van évente az iskolákban, hogy maholnap nem jut a tanítónak annyi ideje a tanításra. Nem fogadja el a javaslatot.

Kiss Ferenc és az elnökség szerint a felügyelői felállítását már 1907-ben elhatározta az egyházmegye. Most a szervezés lényegéről és a szabályzat egyes szakaszainak beillesztéséről és tanítás egységesítéséről áll a szó. Kiss Ferenc tartalmas szavakkal védi a javaslatot. Az egyházkerület most állítja egybe a népiskolai szervezetet, amelynek keretében az igazgató-tanítói és népiskolai felügyelői állás jogköre is szabályozva lesz. Az egyházkerületi közgyűlés elé ohajtja felterjeszteni a javaslatot.

Benkő Lajos, Köblös Samu hozzászólásai után a részletes tárgyalást elhalasztották, figyelembevétel végett azonban felterjesztik az egyházkerülethez.

Várady Lajos nádudvari tanító lemondott dékani állásáról. Helyébe Papp Imre földesi tanító választották.

Több jelentéktelenebb tárgy elintézésé után a közgyűlés véget ért.

TAFT-selyem alsószoknya (Joupon) 5 frt 50 Halmágyinál.

A török zavargások.

Meggyilkoltak két minisztert.

Eddig negyvenhét halott van.

A török zavargások óráról órára veszedelmesebb mérvet öltenek. A mai nap szenzációs eseménye: két miniszternek a meggyilkolása. A fegyveres összeütközések borzalmas színhelyét eddig negyvenhét török katona boltteste festi pirosra.

Mai távirataink a következők:

Ultimátum a fölkelőknek.

Konstantinápoly, április 14. A hadtestparancsnok a hadügyminiszteriumban három-négy zászlóalj és 22 ggyut gyűjtött össze. Hü maradt továbbá majdnem az egész lovasság, amely azonban nem teljesen megbízható. Az ultimátum, mit a hadtestparancsnok a zendülőkhez intézett, hogy adják meg magukat, hatástalan maradt, miután azok tudatában vannak erejüknek. Aggodalomra adhat okot a fokozott vallásos hangulat és ennek megnyilvánulásai a mohamedán papság és szofták körében, valamint a csöcselék részvétele a mozgalomban.

Konstantinápoly, április 14. A külvárosokból folyton újabb csapatok csatlakoznak a fölkelőkhez. Minderfelől és folytonosan éltetik a szultánt.

Az új nagyvezér.

Konstantinápoly, április 14. Tefvik basa kinevezését a zendülők nem ismerik el. Egy katona és egy pap az imént megjelentek a *Yeni Gazette* igazgatójánál és kijelentették, hogy a zendülők megbízásából azok határozatait kell közölniök a Yildizszel. Ez idő szerint tárgyalások vannak folyamatban a felkelőkkel ama személtre nézve, akik közül a nagyvezér kinevezendő volna, vagyis ugyanolyan állapotok vannak, mint a janicsárok idejében.

Konstantinápoly, április 14. Az imént neveztek ki Tefvik basa volt külügyminisztert nagyvezérré. A hadtestparancsnokot elmozdították és helyébe Juver főparancsnokot neveztek ki.

Harc a csapatok közt.

Konstantinápoly, április 14. A közölt iradé közzététele után a felkelők mindenféle üdvölvéseket adtak, ami másfél óráig tartott. Mintegy háromszáz ezer lövés történt, köztük néhány gép fegyver és ágyúlövés is. Az volt az általános vélemény, hogy a fölkelők és a többi csapatok harcban állanak egymással, ami nagy izgalmat és pánikot okozott. A fölkelők ezután csapatonként kaszárnyáikba vonultak.

Két minisztert meggyilkoltak.

London, április 14. A *Times* jelenti Konstantinápolyból: A török kormány úgy látszik tudott a mohamedán unióból kiindult nagyszabású mozgalomról, de megelégedett azval, hogy vé-

delmi intézkedéseket tett. A tiszték figyelmeztették a legénységet, hogy készen kell állaniok arra, hogy esetleg népgyülekeket kell majd erőszakkal feloszlatniok. Mukdar pasa kiadta a parancsot, hogy szükség esetén löni is kell a setttákra és polgárookra. Ez adta meg a végső lökést a zendülésre. A hír kaszárnyáról kaszárnyára járt. Napfelkeltekor a katonák egy albán káplár és Kund Bodsza a mohamedán bizottság egy tagja által vezetve, Isafiat mecset köré gyűltek, megszállták a parlamentet és a táviró hivatalt, néhány táviróvezetékét elpusztították, több tisztet elfogtak és eltoglalták a hidat, melyet órákon át megszállva tartottak, hogy a csapatmozdulatokat Peráából megakadályozzák. A katonák ezután két, az ifjú török bizottsághoz tartozó tisztet meggyilkoltak. Amikor Hilmi pasa tíz órákor a portán megjelent, már csak négy, a hadügyminiszteriumban állomásozó zászlóalj és valami tüzérség tartotta meg a hűséget, míg a többiek elszaladtak. Hilmi pasa nem akarta magára vonni az erőszakos beavatkozásért a felelősséget és a Yildiz-palotába ment, hogy beadja a lemondását.

Három órákor Mukdar pasa egy század ulánust küldött a parlament előtti térre, de a legénység a levegőbe lött és kevéssel rá Marzim igazságügy-minisztert, miközben Perába ment, meggyilkolták és az öt kísérő tengerészeti minisztert is egy szuronydöfessel megölték.

Négy órákor Izmail Komal bég képviselővel a Yildiz-palotába ment és rávenni igyekeztek a szultánt, hogy alakítson Kiamital és Nazimmal új kabinetet, a szultán azonban úgy döntött, hogy Tefvik pasa legyen a nagyvezír és Edhem pasa hadügyminiszter. A döntés csak késő este történt. Közben egyre több katonaság gyűlt a parlament köré és a szabadság éltetését lassanként ez a kiáltás „sokáig éljen Abdul Hamid szultán” mindjobban kiszorította. Nyolc órákor több száz ember hamidie és a lovasasság a szultán lelkes éltetése közben átvonult a skutarii hidon. Sztambulban sokat lövöldöztek és éjjelkor a puska-tüzelés Galatába és Perába is áterjedt. A szultán a katonáknak teljes amnesztiát adott. Az áldozatok száma, úgy látszik, jelentékeny.

Oroszország beavatkozik.

Pétervár, március 14. Itt előrelátják a konstantinápolyi veszedelmeket. Azt mondják, hogy minden pillanatban nagyon rossz hírek érkehetnek. Pánszláv körök remélik, hogy Oroszország most beavatkozhatik fegyveresen a balkáni kérdésbe.

Menekülők.

Berlin, április 14. Konstantinápolyból számos család vasuton és hajón menekül.

Bulgária mozgósítás előtt.

London, április 14. A „Daily Mail” jelenti Szófiából: A minisztertanács nem döntött a mozgósítás tárgyában. A ka-

tonai intézkedések mérve attól függ, hogy Európa a török zendüléssel szemben milyen álláspontra helyezkedik. Bulgária el van rá határozva, hogy függetlenségének a kérdését tovább nem hagyja eldöntetlenül. Bulgária valószínűleg egy, a hatalmakhoz intézendő közleményben fel fogja hívni a figyelmet a törökországi állapotokra és függetlenségének elismerését Törökországra való tekintet nélkül fogja követelni.

A fölkelés áldozata.

Konstantinápoly, április 14. A Tefvik pasa, az új nagyvezír és az igazságügyminiszter meggyilkoltatását hivatalosan is megerősítik. A forradalomnak eddig 47 áldozata van. A külvárosokból új csapatok csatlakoznak a felkelőkhez. A katona lázadók azokat a tisztjeiket akik bekés magatartásra intették őket megölték.

Konstantinápoly, április 14. Valószínűnek tartják, hogy a kormány elnyomja a felkelőket. A felkelés elnyomtatása esetére a szultán kegyelmet ígért a lázadóknak.

A kulturház és a Csokonai-kör.

Andrássy a városi tanácshoz.

Debreczen városának művelt közönségét élénken foglalkoztatja a közművelődési ház kérdése. Bár a városi közgyűlés már döntött a helyre nézve, még maradt elég vitatni való. Hogy épüljön, miféle intézményeknek adjon hajlékot, legyenek e benne kiállítás, felolvasás, előadás céljára szolgáló termek: mindezek felől általános tájékoztatás uralkodik. Ennélfogva teljesen érthető az a kérvény, amelyet a Csokonai-kör e napokban nyújtott be a városi tanácshoz és amelyhez valószínűen csatlakozni fog a muzeum igazgatósága és a műpártoló-egyesület elnöksége is. A beadvány egész szövegében így hangzik:

Tekintetes városi tanács!

A Csokonai-kör kezdettől fogva teljes érdeklődést tanúsított a debreczeni közművelődési ház iránt, ami már abból is kitűnik, hogy évek során felolvasó ülésein és évi jelentéseiben hangoztatta az eszmét, de még inkább abból, hogy a Csokonai szülőházát éppen azért javasolta a nemes városnak megvétele, mert ezt a házat és telket a közművelődési ház céljaira is felhasználhatónak tartotta, nem kevésbé bizonyítja a Csokonai-kör együttérzését, hogy a maga megmaradt házalapját, 2000 koronát örök alapítványként felajánlotta a közművelődési ház építésére s így változatlanul összekapcsolta a közművelődési ház és a Csokonai-kör nevét.

Mindezen történeti előzmények után bizonyára természetesnek és jogosultnak fogja találni a tekintetes Tanács azon tisztelettel kifejezett kérésünket, melyet ez alkalomból intézünk a Tanácshoz, hogy a városi közgyűlés végleg — s úgy látszik — a közvéleményt teljesen kielégítő módon — megállapította a közművelődési ház helyét. Midőn e nagyfontosságú határozat a megvalósítás küszöbéhez juttatta a régen érlelődő és égető szükségé vált eszmét, a bizalom és tisztelet hangján arra kérjük a Tekintetes Tanácsot, méltóztassék alkalmat adni a Csokonai-körnek, valamint a közművelődési házban elhelyezendő többi intézménynek,

Vanger Sándor

Batthyányi-utczal. — Telefon 216. sz.

Párisi mintára berendezett női divatszalon. Tavaszi és nyári újdonságok készit a legelőnyösebb á. ak mellett; alkalmi és menyasszonyi tolteteket, costumök, színházi belépöket. Gyászruhákat a legrovidebb idő alatt

1909/1 1-2 old.
Viepesutoból

hogy a közművelődési ház építésére, beosztására és berendezésére vonatkozó tervvel foglalkozhassanak, ez ügyben véleményt mondhassanak és óhajtásaikat nyilváníthassák.

Abban, reményem, hogy a Tekintetes Tanács méltányolni fogja ezen közérdekből eredő és a közművelődési háznak javát célzó kérésünket, ajánljuk a Csokonai-kört a Tekintetes Tanácsnak sokszor tapasztalt jóindulatába és maradunk Debreczenben, 1909. április 8. Kiváló tisztelettel Géresi Kálmán, a Csokonai-kör elnöke, Kardos Albert, a Csokonai-kör titkára.

Wekerle Bécsbe ment.

A király és a bank-kérdés

Bonyodalmak a fuzió körül.

Wekerle Sándor miniszterelnök tegnap helyett ma utazott csak Bécsbe, hogy résztvegyen a délután tartandó közös miniszteri értekezleten. A miniszterelnök holnap délelőtt megjelenik a király előtt és jelentést tesz neki a politikai helyzetről. Ugy értesülünk, hogy Wekerle elő fogja adni a koalíciós pártokban és a kormány kebelében támadt nézetkülönbségeket a bankkérdést illetőleg. Jelezni fogja, hogy a kormány, mihelyt befejezte az osztrák kormányval megkezdett tárgyalásokat — amelyek eredményteleneknek ígérkeznek, be fogja adni lemondását.

A király álláspontja.

De nem ez az, ami az audiencián érdekes lesz. Mert, hogy Wekerle mit fog mondani, köztudomású. Sokkal érdekesebb, mi lesz a király álláspontja.

Teljesen hiteles helyen újra hangsúlyozzák, hogy a király a bankkérdésben közölni fogja, hogy ő csak az osztrák kormányval történt megállapodásokat hagyhatja jóvá. Amennyiben ilyen megállapodás nem jönne létre, ragaszkodik a statusquo fentartásához. Ragaszkodik ehhez annál is inkább, mert a bankkérdést nem lett volna szabad a választói reform megalkotása előtt fölvetni. A király felfogása végül abban csucsosodik ki, hogy be kell tartani a paktumot, vagyis: a választói reform megalkotása előtt semmiféle újabb kérdést fölvetni nem szabad.

Wekerle sakkhuzása.

Jeleztük, hogy a kormány kebelében a fuziót illetve körülbelül kész a egyetértés. Csak a függetlenségi miniszterek tartják még szükségesnek, hogy előbb bizonyos politikai lépések történjenek, amelyek azt mutassák, hogy ha nem is lesz önálló bank, a függetlenségi miniszterek mindent elkövettek annak érdekében.

Tegnap újabb sakkhuzásban történt megállapodás. Wekerle előzetes megbeszélés után listát vitt magával Bécsbe, azok listáját, akik audienciára volnának meghívandók a kormány lemondása után. Ebben a listában Justh Gyula és a bankbizottságnak még egy tagja szerepelnek.

De nem az a sláger. Wekerle meg fogja hivatni a régi szabadelvűek két emberét is, Tisza Istvánt és Lukács Lászlót. Bevált rept szerint ugyanis azt a hiedelmet akarja keltetni, hogy ha a koalíció nem engedelmessékedik, vissza jönnek a régi rend emberei.

Hogy áll a fuzió?

A fuziót némelyek szerint kompromisszum alapján kezdenék. Arról van szó állítólag, hogy a bankkérdésben kompromisszum létesülne, amelynek értelmében az összes pártok belenyugodnának abba, hogy az önálló bank 1917-ig elhalasztassék, de akkor az önálló vámterülettel együtt megcsinálandó.

Teljesen beavatott hatvanhetes forrásból arról értesülünk, hogy ez a kompromisszum idea csak idea, amelyet függetlenségi miniszterek szeretnének, de nincs komoly alapja. Az alkotmánypárt nem hajlandó magát 1917-re már most lekötöni sem a vámterület, sem a bank kérdésében. Azt mondja, hogy elvileg egyiknek, másiknak sem ellensége — hozzájárulása attól függ, hogy 1917-ben meg lesznek-e a szükséges feltételek. Most azonban még nem lehet tudni, hogy meglesznek-e. Sokkal nagyobb baj az, hogy eddigi nyilatkozatok szerint a király sem kapható erre a kompromisszumra, mert ő is azt mondja, amit a hatvanhetesek, t. i. hogy korai dolog állást foglalni arra vonatkozólag, mi lesz az ország érdeke 1917-ben.

Meddig tart a válság.

Egy aktív államférfi nyilatkozata szerint nem szabad azt hinni, hogy a válság hamarosan le fog zajlani. A mostani miniszterek lemondott állapotokban hetekig talán hónapokig maradnak helyükön. Ha minden jól megy és a függetlenségi a fuzió tényérben nem találunk újabb megújabb hajszálakat, talán május közepéig, május végéig elintéződik a válság. De ha csak a kormányválság fejeződik be és a pártok válsága nem, akkor jön egy új választás, mely júniusra, júliusra tolja ki a dolgok végleges rendezését. Az esetleg ellenzékbe szoruló parlamenti zendülése, amely kilátásban van, természetesen itt nem jön számításba.

Negyvennyolcas alkotmánypárt.

Ez volna állítólag a készülő fuzió pártjának a címe. Egy régi függetlenségi politikai savanyu mosolylyal jegyezte meg erre vonatkozólag.

— Rossz cím. Hatvanhetes függetlenségi párt inkább megfelelné.

Színház és Művészet.

Műsor.

Csütörtökön: Nagymama, operett. Turcsányi Olga vendég. B) bérlet.

Pénteken: Lili, operett. Turcsányi Olga vendég. C) bérlet.

Szombaton: Koldusgróf, operett. Turcsányi Olga vendég. A) bérlet.

Vasárnap délután: Debrecen a holdban, látványosság. Este: Atalanta, operett.

Kornevilli arangok. A jutalomjátékok, melyek hajdanra ép oly következetesen zárták a szezonot, mint a színleposztó busuja, ma már kétségbeesetten vannak a Gyöngyi Izsó s Jolán mai jutalomjátékát is pusztán a ritka szesz és páratlan népszerűség indokolja, amely a művészetét s művészeleányát körülöleli. Ma este nyilván kitetszett, hogy ez a népszerűség nem az olcsó fajtából való: oly szívöljívő s forró tüntetés kísérte a jutalmazandók játékát, amelyre rég nem volt példa a debreczeni színházban. Ugy Gyöngyi Izsó, kinek realiztikus Gáspár-alkotmányát már volt alkalmunk érdeme szerint méltatni min. Gyöngyi Jolán, kinek édes, bájos Germain-ja tavaszi napsugárral árasztotta el a színpadot, mel-

tán rászolgáltak a viharos tapsra, kihívásokra s arra a sok koszorura és ajándékra, mellyel a hálás közönség elhalmozta őket. Az előadás a jobbak közül való volt; Rózsa Lili, aki énekes színésznőink közül egyedül ismeri a játék művészetét, az este is diadalmasan állt az élen; Tormának kristálycsengésű, gyönyörű tenorját reggelig elhallgatuk volna, s igen szimpatikus volt, főleg játékban a Horváth márkija is. A jókedvű Ligei-nek is szerencsés estéje volt: léptenyomon megkacagattatta a közönséget. A karok — ehhez már hozzá kell szoknunk — ezuttal is a boszantásig ingadoztak. (g.)

A sárospataki jogakadémiát

egyesítik

a debreceni egyetemmel.

A testvér főiskola anyagi zavara.

Az utóbbi időkben aggasztó hírek hangzanak az évszázados multtal dicsekvő, a magyar kultúra terén mérhetlen szolgálatokat teljesített s éppen ezért felkezeztkülönbség nélkül minden magyar ember szemében becses sárospataki református főiskola sorsa felől. Ugy látszik, hogy mint a több évszázados tölgy, erejében megroppanni készül ez a hatalmas kulturintézet is, nem lévén képes versenyt tartani a körülötte felnőtt fiatalabb kulturhajtasokkal, melyek kedvezőbb talajon, kedvezőbb anyagi feltételek között tenyésznek s lesznek eleget hivatásuknak.

A főiskola anyagi ügyeiben támadt zavarok megszüntetése végett illetékes helyen az a terv merült föl, hogy a főiskola jogakadémiai ágát beszüntessék és ezt a tervet azzal okolják meg, hogy a sárospataki jogakadémia hallgatóinak száma évről-évre csökken. A jelen tanévben az elsőéves joghallgatók száma mindössze tíz. Megfontolás tárgyát képezheti, hogy érdemes-e 9 főiskolai tanárt 40—50 hallgató kedvéért foglalkoztatni s az állam részéről is, mint amely a jogtanárok fizetéséhez évenként mintegy 20,000 koronával járul hozzá, megfontolandó, hogy nem lehetne-e e pénzt hasznosabb célra fordítani.

A bajjal kapcsolatosan ugyancsak illetékes helyen egy rendkívül érdekes és értékes színt vetettek föl, amelynek megvalósítása esetén hazai kulturánkat nem éri fogyatkozás, ha a feleslegesnek látszó sárospataki jogakadémia ott helyben megszűnik. Ez a terv eszme: a sárospataki jogakadémia áttelepítése, illetve egyesítése a tervbevett debreczeni református egyetemmel.

A sárospataki főiskola alapítványai egy részének jövedelmét körülbelül a mennyi megfelel a jelenlegi jogakadémia tisztán személyi jellegű kiadásainak, az alapítványok legfőbb felügyelő hatósága a kormány engedélyével minden nehézség nélkül lehetne néhány debreczeni egyetemi tanszék dotálására fordítani, amellet, hogy az alapítványok kezelése továbbra is a sárospataki főiskola előljáróságát illetné meg. Egy ily elhatározás nemcsak nagyot lendítene a debreczeni egyetem megvalósításán is, de a sárospataki jogakadémia dicstelen kimúlásának is elejét venné, mert a Kövy jogi iskolája új alakban tovább virágza-

ura, kihívásokra
ándéka, mely-
ozta őket. Az
volt; Rózsa
közül egyedül
este is diadal-
k kristálycsen-
gelig elhallgat-
vált, főleg já-
is. A jókedvű
e volt: lépten-
önöséget. A ka-
l szoknunk —
oztak. (g.)

miát

egyetemmel.

gi zavara.

gasztó hírek
multtal di-
terea mérhet-
s éppen ez-
kül minden
ecses sáros-
sorsa felől.
őb évszáza-
panni készül
is, nem lé-
a körülötte
ásokkal, me-
kedvezőbb
enyésznék s

iben támadt
gett illetékes
fő, hogy a
gát beszün-
zzal okolják
jogakadémia
re csökken.
es joghallga-
Megfontolás
érdemes-e 9
lगतó kedvé-
n részéről is,
k fizetéséhez
oronával járul
gy nem le-
o célra for-

n ugyancsak
i-ül érdekes
fő, amelynek
i ku turánkat
feleslegesnek
mia ott hely-
eszme: a sá-
telepítése, il-
t debreczeni

alapítványai
körülbelül a
egi jogakadé-
kiadásainak,
ügyelő ható-
ével minden
éhány debre-
álására fordí-
pítványok ke-
ataki főiskola
Egy ily elha-
ditene a deb-
ásán is, de a
stelen kimu-
mert a Kövy
vább viragzá-

nék a testvér főiskolával egyesítve, mi-
után a változott idők folytán eredeti he-
lyén hivatását már betöltötte.

Hasonló dolog a főiskolák életében
éppen nem ritka; Németországban pél-
dával a wittenbergi egyetemet, ahol maga
Luther is tanított, a múlt század elején
a hallgatóság számának csökkenése foly-
tán nem habozta a halle-i egyetemmel
egyesíteni.

Uj tanszék a főiskolán.

K'ebb közgyűlési tárgyak.

A jog és pénzügyi bizottság ülése.

Ma délután három óraker a jog- és
pénzügyi bizottság Vecsey Imre főjegyző
elnöklete alatt ülést tartott. Egyetlen fontos
tárgy volt az egyházkerület átirata egy új
tanszék felállítása ügyében. Mlután ezt ja-
vasolták és letárgyaltak egy egész sereg apró
ügyet, vége lett az ülésnek, melyről a kö-
vetkező részletes tudósításunk számol be:

A debreceni urkocsis egyesület kérvényt
adott be a tanácshoz, hogy az ügétverseny
céljaira átengedett területre vonatkozó szer-
ződést 1934 évig hosszabbítsa meg a város.
Az előadó véleménye szerint a bizott-
ság javasolja a közgyűlésnek, hogy 1920.
évig hosszabbítsa meg a bérletet. Ezen idő-
től kezdve pedig egy évi kártalanítás nélküli
felmondás mellett használhatja az egylet a
területet 1934 ig.

(Uj tanszék a főiskolában.)

Az egyházkerület átiratot intézett Deb-
recen városához, hogy a ref. főiskolának
bölcseleti fakultásán a német nyelvű tan-
szék felállításának költségeit 13 évre, ideig-
lenesen vállalja magára, míg a Soós Gábor
féle alapítvány a tanszék költségeit megbirja.
Ily körülmények mellett a bölcseleti fakul-
táción a latin német és latin-magyar tanszé-
kekkel a bölcseleti karra is iratkozhatnak
be hallgatók. Az első 5 évben 5600, az
5-10 évig 6600, a hátralevő évben pedig
7600 korona szükségeltetnék.

Roncsik Lajos főszámvevő szerint a
folyó évi költségvetésben már nincs fedezet.
Az ügyhöz Márk Endre szólalt, kijelentvén,
hogy a dolog sürgős, mert az egyház a pá-
lyázatot kiírja a tanári állásra.

Komlóssy Arthur szerint a rendes költ-
ségvetés terhére meg kell szavazni a kívánt
összeget. A bizottság javasolja, hogy a jövő
évi költségvetésbe illesszék be az összeget.
Majd egynehány telek megvásárlása,
illetve a megvásárlás javasolása után véget
ért az ülés.

Rabló egy lelkész lakásán.

Meghiusult merénylet.

Téglás község szenzációja.

Rendkívül kellemetlen meglepetés érte
tegnap a Debrecenben is jól ismert Aploncy
Lászlót, a téglási református egyház tudós
papját. A lelkész este, amidőn le akart fe-
küdni, egy rablót talált az ágya alatt, akit
csak revolverrel tudott kikergetni a szobá-
jából. A rabló egy téglási vincellér volt, akit
a csendőrök letartóztattak. A meghiusult
rablómerényletről téglási tudósítónk a kö-
vetkezőket jelenti:

Aploncy László református lelkész
lakásába tegnap észrevétlenül belopódzott
egy ember. Egyenesen a pap hálószobájába
ment, miután tudta, hogy ott estig senki
sem fogja zavarni. A rabló a lelkész ágya
alá bujt s úgy várta az estét, amikor me-
rényletét elkövette volna.

Estefelé a cseléd benézett a hálószobá-
ba, hogy ott egyet mást elintézzon. Egy-
szerre csak köhögést hallott az ágy alul.

— Ki az? — kérdezte a cseléd — de
választ nem kapott. Miután a köhögés is-
métlődött, a leány kiszaladt a szobából s
behívta a gazdáját.

Aploncy revolverrel felfegyverkezve
ment a hálószobába s az ágy alá nézett s
látta, hogy egy alak húzódik meg ott. Le-
lövéssele fenyegette, ha azonnal ki nem bu-
jik. A rabló meggondolta a dolgot s elő-
jött. Ekkor derült ki, hogy Csokor József
téglási vincellér a rabló. A vakmerő embert
átadták a csendőrségnek, ahol azt vallotta,
hogy nyomora miatt akarta kirabolni a
lelkészt.

A csendőrök letartóztatták Csokort.

LEGUJABB.

Éjszakai táviratok.

Rémuralom Konstantinápolyban

London, április 14. A késő éjjeli
órákban táviratozzák, hogy Konstanti-
nápolyban a felkelő csapatok elvágták
a szultán palotájához vezető táviró dró-
tokat, melyekkel a szultáni palota a ha-
tóságok és más közegekkel volt össze-
kapcsolva.

A szultán rendkívül aggódik élete
miatt, mert merényletet követtek el el-
lene, azonban megakadályozták a terv
végrehajtását.

A drinápolyi hadtest megérkezett
Konstantinápolyba és ágyukat felállítot-
ták a szultán palotája előtt. A hadtest
két zászlóalj lázongó katonaságot és a
csöcselüket körül vette. Ekkor a tiszték
tüzet vezényeltek a katonákra. Ennek
rémes következménye lett, amennyiben
ezeket a tiszteket a dühöngők felkon-
colták.

A forrongás esélyei kiszámíthatla-
nok, amennyiben a tiszték nélküli csa-
patok urai a helyzetnek. A lövöldözés
egy percig sem szünetelt.

All Riza volt hadügyminisztert
bombával megölték.

Hatalmak magatartása.

London, április 14. Míg a Török-
országban lakó európaiaknak az
élete nem forog veszélyben, addig
a nagyhatalmak nem avatkoznak az
ügyekbe.

Az angol tengeri hajóraj parancsot
kapott, hogy azonnal induljon le a Bos-
porusra.

Izvolcsky orosz külügyminiszter a
forradalom híre után megszakította sza-
badságát és haza utazott Oroszországba.

Irodalom.

Egy nagy sikert aratott zenemű je-
lent meg ma „Hallgass meg kis angyalom”
címen Kabai Kálmántól. A tehetséges hely-
beli fiatal szerző műve általános feltűnést
keltett s a rendkívül bájos zenéjű és szö-
vegű dalkeringő rövid idő alatt népszerű és
keresett lesz. A legutóbbi csütörtöki felol-
vasó estélyen Gyöngyi Jolán művésznő éne-
kelta nagy sikerrel. A 7 oldalra terjedő mű-
vészi kiállítású zenemű ára 1 korona 80 fillér
és Antalfy József könyv- és zenemű-
kereskedő kiadásában jelent meg.

HIREK

— A király Budapesten. Bécsből
táviratozzák. A Zeit hiradása szerint a
király április 24-én jön Budapestre. A
király budapesti tartózkodása alatt sok
kihallgatás lesz

— A debreczeni püspök Nagyvára-
don. Nagyváradról jelenti tudósítónk: Eröss
Lajos debreczeni református püspök a hus-
véti ünnepek alatt Nagyváradon időzött. A
püspök Sulyok István esperes vendége volt.
Eröss megtekintette a várost, a nevezetesebb
középületeket, valamint látogatást tett a re-
formátus intézményeknél is. A püspök hét-
főn utazott vissza Debreczenbe.

— Meskó államtitkár esküvője. Fé-
nyes esküvő volt tegnap délután Debrecen-
ben. Felsőkubini Meskó László dr. igazság-
ügyi államtitkár vezette oltár elé olesvári
Ochváry Ilona urleányt, Debrecen társa-
dalmának egyik legkedvesebb höl rytagját,
néhai olesvári Ochváry Lajos földbirtó-
kos és neje szunyogi Szunyoghy Ilona leá-
nyát. A polgári esketés a városháza nagy-
termében folyt le Oláh Imre anyakönyvve-
zető előtt. A polgári házasságkötés után az
ág. hitv. evang. templomban történt az egy-
házi esketés. Materny Lajos esperes emel-
kedett hangú beszédet intézett az új párh-z.
Az esketésnél tanuk voltak a vőlegény ré-
széről felsőkubini Meskó Elek nyiregyházi
bankigazgató, a menyasszony részéről genesi
és érmihályfalvi Gencsi Albert nagybirtó-
kos, egyházmegyei főgondnok. Az esküvőt
fényes estebéd követte, amelynek során szá-
mos felköszöntő hangzott el.

— A képviselőház ülése. A képv-
selőház holnap, csütörtökön délelőtt 11 óra-
kor ülést tart.

— Ügyészek és járásbírák kineve-
zése. A király Tóby Mihály dr. és Deésy
Gyula dr. debreceni és Kiss László dr. nyir-
egyházai alügyészeket székhelyükön ügyé-
szekké nevezte ki. Tikos Gyula dr.-t, a püs-
pökladányi járásbírószágot vezetőjét pedig a
hetedik fizetési osztályba sorozott járásbíróvá
léptette elő a király.

— A német trónörökös Buda-
pesten. Budapestről táviratozza tudó-
sítónk: A német trónörökös április 27-én
Romániából hazajövet meglátogatja Bu-
dapesten Ferenc József királyt.

— A huszonöt éves Iparoskör. Az
Iparoskör 25 éves jubileumára a jegyek nagy
számban elfogytak. Aki számozott ülőhelyre
igényt tart, az váltsa meg jegyét előre Csá-
thy Ferenc könyvkereskedésében, Kurián
Gyula órás, Tóth Ferenc szabó, Frank Rezső
szabó, Balla Mihály szabó üzletekben és
Asszmann Ferenc nő divattermében, vagy
az ipartestület pénztáránál. A délutáni ün-
nepségek 18-án d. u. 5 óraker kezdődnek a
Bika disztermében, diszközgyűlés délelőtt 11
óraker lesz az Iparos-otthonban.

— Nádai Ferenc meghalt. Budapest-
ről táviratozza tudósítónk: A nemzeti szín-
ház kiváló művésze Nádai Ferenc ma déli
fél egy óraker meghalt. Temetése pénteken
délelőtt lesz a régi nemzeti színháztól.

— A debreceni vízvezeték ügye.
Tudvalevő, hogy a vízvezetékhez szükséges
kutak elkészültek s azok felülvizsgálására a
minisztérium kiküldötte érkezik Debrecenbe.
Farkas Kálmán az országos műépítő bizott-
ság főnöke pénteken délben jön Debrecenbe
s délután megtekinti a vízvezeteki kutakat.
Kovács József polgármester intézkedett, hogy
a vízvezeteki bizottság szombat délután
ülést tartson, amelyen Farkas Kálmán a
vízvezeteki kutakról szakzerű véleményét
fog mondani.

— A kórházi bizottság ülése. Deb-
recen város kórházi bizottsága hétfőn dél-
után Körner Adolf tanácsnok elnöklote alatt
tartja, ülését, melyen folyó ügyeken kívül a
közkórház kibővítése is szóba került.

— **Tilos a tisztoknak a váltóalárás.** Budapestről táviratozza tudósítónk: A hadügyminiszter rendeletet adott ki melyben a katonatiszteknek megtiltja tisztársaik váltójának az aláírását. Aláírni váltót csak engedéllyel lesz szabad. Amely tiszt engedély nélkül girál, a hadsereg kötelékéből elbocsájtják.

— **Köszönj a főispánnak!** Több ízben megemlékeztünk már arról a furesa afférról, amely Glatz Antal biharmegyei főispán és Szunyogh István közigazgatási gyakornok között néhány hónappal ezelőtt keletkezett. A gyakornok nem köszönt a főispánnak: ebből támadt nagy háború. A főispán tudvalevőleg fegyelmi eljárást indított a közigazgatási gyakornok ellen, kit egyszersmind állásától is felfüggesztett, azért, mert neki Szunyogh István a köteles tiszteletet meg nem adja és sem az utcán, sem a megyeháza területén nem köszön. A fegyelmi választmányának Wallner Udön főügyész azt a javaslatot tette, hogy Szunyogh Istvánt ezért 200 korona pénzbírsággal sújtás, mivel a köszönést a hivatalos helyiségben is megtagadta. Ezzel szemben Szunyogh István azt vitatta, hogy hivatalos minőségben a főispánnal szemben mindig a köteles reverenciával viseltetett és csupán a magánéletben ignorálta a főispánt. Mint Nagyváradról jelentik, a fegyelmi választmány tegnap tartott ülésében hozta meg ítéletét, amely a köszönésnek a főispánnal szemben történt megtagadását fegyelmi vétségnek minősítette és Szunyogh Istvánt dorgálásra ítélte.

— **A debreceni tüdőbeteg-szanatóriumért.** Néhai Dorsch Hugó ur emlékére „koszoru” megváltás címén Trnka Gottlieb ur 50 koronát, Kövessi Lajos kabai állomásfőnök ur 20 koronát voltak szívesek ajánlani a Debrecenben felállítandó tüdőbeteg-szanatóriumára. Nemes szívű adományaikért fogadják az egyesület legmélyebb köszönését. Mihalovits Jenő szanatórium-egyesületi pénztáros.

— **Baleset a kegygyárban.** Súlyos baleset történt ma délután a Stern-féle kegygyárban. A déli munkaszünet alatt két tanonc a tolókosival játszadozott és közben Rusznák Gyulának, az egyik fiúnak a lába a sinvas közé került. A mozgásban levő tolókosai a fiu lábát térdig felhasította. A fiatal fiut rendkívül súlyos sérüléseivel be szállították a kórházba.

— **Kereskedők tízezer koronás ösztöndíja.** A kereskedelemügyi miniszter az Erzsébet királyné ösztöndíjalap 1909. évi kamataiból négy, egyenként 2500 korona értékű ösztöndíjra a debreczeni kereskedelmi és iparkamara útján nyilvános pályázatot hirdet. Az ösztöndíjak bármelyikének elnyerése iránt oly magyar honosságu fiatalabb kereskedők folyamodhatnak, kik keleti kereskedelmi akadémiái tanulmányaiknak legalább jó eredménytel történt elvégzése után legalább három évig gyakorlati kereskedelmi téren működtek és e mellett igazolják, hogy a tanulmányozandó terület nyelvviszonyaiban járatosak. Az ösztöndíjak odaítélésénél csak oly egyének jöhetnek tekintetbe, akik katonai szolgálatukat már teljesítették, vagy az alól végérvényesen felmentettek: a katonai szolgálatban töltött idő a gyakorlati működés idejébe be nem tudható és általában csakis a tényleges kereskedelmi gyakorlatban töltött idő vehető számba. A pályanyertes valamely szabadon választandó és a pályázati folyamodványban megemlítenő jelentékenyebb külföldi városban, vagy kitőben, mely nagy tengerentúli kivitellel bír, tartozik legalább egy évet tölteni úgy, hogy ott valamely nagyobb kiviteli cégnél állandó alkalmazást nyerjen, a kiviteli viszonyokat és kereskedelmi szervezeteit tanulmányozza és tapasztalatairól rendszeres jelentéseket és tudósításokat küldjön. Kérvények május 1-ig a kamarához nyújtandók be.

— **Házasság.** A debreczeni állami anyakönyvi hivatalban ma a következő pár jelentkezett házassági kihirdetés végett: Csillay István—Urbankó Erzsébet, Weisz Sándor—Weisz Szerénával, Kovács Mihály Gebei Juliánával. — Házasság kihirdetés végett jelentkeztek: Dr. Hutiray József Ruttar Ilonával, Kovács Ferencz—Fülöp Rizával.

— **Egy debreczei ifju sikere.** A budapesti kirakatversenyen egy debreczei ifju szép sikert ért el. Az illető Spira Sándor, aki Debreczenben a Reiner cégnél volt alkalmazásban. Spira a kirakatversenyen művészi izlésű rendezéséért az öt első díj közül az egyiket, ezenkívül a fővárosi kereskedők egyesületének 100 koronás díját nyerte el.

— **Összesett az utcán.** Ma délelőtt a debreceni mentőket utcai balesethez hívták. A Nyomató-utcán összeesett Nagy Jánosné debreczei 76 éves asszony, akit a mentők a kórházba vittek.

— **Köszönetnyilvánítás.** Mindazoknak, akik feledhetetlen jó uram és apánk temetésén megjelentek a Petőfi- és a Kosuth dalköröknek, ugyszintén ismerőseink és barátainknak részvétükért ezúton mondunk köszönetet. Öv. Sarkadi Istvánné és családja.

— **A nap halottai.** A tegnapi nap folyamán a következő haláleseteket jelentették be az állami anyakönyvi hivatalnál: Bánai Imre ref. bádigos 34 éves, Balla Sándor ref. 8 hónapos, Major Juliánna róm. kat. 27 éves, Cseh István ref. 5 hónapos.

— **Osztálysorsjáték.** Budapesti tudósítónk sürgönyzi: Az osztálysorsjáték mai húzásán a következő számú rsjátésgyere nyertek:

70000 koronát nyert: 68990.
10000 koronát nyertek: 1000 63207.
5000 koronát nyertek: 51849 53352
75890 90251 100275.
2000 koronát nyertek: 43480 44877
47435 50892 57622 57930 71063 79271
95825 103057 108540 108875 112456.
1000 koronát nyertek: 1575 4055 12127
13349 15137 16835 19299 21015 21202 24423
25354 26593 22891 32998 31251 44255 44557
48299 50734 51370 57934 64845 64940 66262
71003 72903 72962 76849 78379 80720 87365
90099 90491 91781 95844 98061 101919 108659
111854 113887 119284 124885.

500 koronát nyertek: 877 3929 8693
9345 9583 13785 13793 16154 16338
17288 18540 22402 23005 23433 27426
27919 29857 29862 33416 36437 39384
40320 42288 47831 48068 50003 52789
55509 56172 58286 62303 67970 76013
79894 79610 82460 84228 48385 85763
90294 80570 91133 92196 107628 111426
113076 116545 120909 112765 124553.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

— **A magyar család aranykönyve.** A következő sorok közlésére kértünk fel: A magyar család aranykönyve címmel a napokban egy kiváló, minden családban nélkülözhetetlen szakmunka fog megjelenni a magyar könyvpiacra, mely alkalomból előreláthatólag több könyvtulajdonos fogja ismét városunk közönségét felkeresni, hogy mélyen tisztelt vevőimnek általam állítólag nem nyújtható kedvezmények mellett adja el a napokban megjelenő Magyar család aranykönyvét.

„A magyar család aranykönyve” nem szépirodalmi, hanem ismeretterjesztő és közhasznú vállalat, amely mindama gyakorlati tudnivalókat foglalja magában, amelyek a családi élet körében felmerülnek. Sokan azt hiszik, hogy ezek oly ismeretek, amelyeket nem kell könyv útján közölni, pedig éppen ellenkezőleg. A családok anyagi és erkölcsi boldogulásának egyik legfőbb akadályá épén az, hogy már a család alapításától kezdve nincsenek kellőképpen tájékozva sem az egészség, sem a lakás berendezése sem a ruházkodás, a társasélet, s gyermek nevelése, pályaválasztása, a családi életben felmerülő jogi kérdések és a család okos gazdálkodása ezer meg ezer kérdéseiben, ame-

lyekben csak az járhat el célszerűen és helyesen, aki ezeknek a megoldását nem a véletlenre és öltetre bizza, hanem szakszerű tájékozást keres, jól tudva, hogy ezen kérdésekben minden egyes hiba a család egész életén keresztül megboszulja magát.

Ilyen munkát a közönségnek, még pedig terjedelmest, becsületeset, maradandó értékűt és olyat, amely a magyar társadalom szükségleteihez van szólva. Nem kételkedem abban, hogy a közönség ennek a munkának a fontosságát és nélkülözhetetlenségét fel fogja ismerni és hogy szegény és gazdag egyaránt szívesen fog áldozni arra, hogy ennek az örökbecsű munkának birtokába jusson.

„A magyar család aranykönyve” három vastkos kötetben jelenik meg, díszes vászonkötésben 66 korona, monumentális egész bőrkötésben 84 korona áron.

A művet 2 vagy 3 korona havi részletfizetésre adom mélyen tisztelt vevőimnek, kérve megrendelés alkalmával régi jó hírnevű cégemet, mint helybeli törekvő vállalatot idegenekkel szemben, kik itt adót nem fizetnek szíves előnyben részesíteni.

Vagyok kitűnő tisztelettel C. áthv Ferenc II. ker. Egyháztér 2. szám. Telefon 296. szám.

— **Kugler** (Garbeaud) ezukorkák fő ak-tára Kottrek Gézáruhája.

— **Mosó pongyola** remek színekben 4 fr. Halmagyinál.

Legolcsóbb bevásárlási forrás.

Zavatzky Leó

Debreczen, Piac-utca 16 sz.

Bika szállodával szemben.

Női blousok és gyermek ruhák

nagy választékban.

Női, férfi és gyermek alsó trico ruhák, harisnyák, keztük, női és gyermek kötények, gallérok, nyakkendők, csipkék, szallagok, Női-, férfi, és gyermek fehérneműek.

Olcsó árak! Művirágok! Pontos kiszolgálás!

Szíves tudomására hozom a n. érdemű közönségnek, hogy a tavaszi szezon beállásával mindenféle

anyag és festék

árukkal üzletemet újonnan berendeztem és azokat a legolcsóbb árban becsajtom a fogyasztó közönség részére.

Festők, mázolóok

és a szakmába vágó iparosok külön árkedvezményben részesülnek.

Áram versenyképesek bármely más áruval, az árunk jó minőségért szavatolunk.

Szíves pártfogást kér

Blumberger Gyula

festék kereskedő

Hatvan-u. 13.

Telefon 621.

Donogán és Somossy

Debreczen, Ristemplombazár.

Meglepő szép tavaszi újdonságok érkeztek

Női divatkelmekben, — Volle

Delaine selyem szövetek, —

ruha vásznakban.

Oriási választék

: napernyőkben. :

Legjobb a Békési Róza „Gyorsmosó” háziszappana.

108—1909 végén

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. § a értelmében ez nnel közli, hogy a budapesti keresk. és váltó kir. törvényeknek 1907 évi 11718 számú végzési következtében Dr. Kassai Ferenc pesti ügyvéd által képviselt F. és Zs. gmond budapesti cézárja ára 920 kor 65 f. s jár erejéig 1907. évi március hó 2-án fogantott bitóitási végrehajtás után le és felül fojtát és 757 koronára becsült következő ingóságok, u. m. 1 drb. gyász köcs és egyéb h. lottó cikkeek nyilvános árverésen eladotak.

Mely árverésnek a püspökadányi kir. írásbíróság 1909-ik évi V. 7312 számú végzése folytán 920 kor 65 fill, tőkekövetés, ennek 6% kamata, 1/3% váltódíj és eddig összesen 136 kor 60 fill.-ben bírólag már megállapított költségek erejéig Földes községben végrehajtást szenvedett 1 ká a leendő megtartására 1909. évi április hó 22 ik napjának délután 3 órája szar ideál kö ü ette és ahhoz a venni szánók azok ezennel oly meg j gészse kiváltak meg hogy az éntet ingóságok az 1881. LX. t. c. 107 és 108. § a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet igérők szűtség esetén lecsáron atul is el fognak adni.

Ameenyiben a dírvetendő ingóságokt ná or is le és felafogaltaták és az kra kieégit si jogot oyer ek on e e e árverés az 1881. évi XL. t. c. 120. § a értelmében ezek javára is elrendel e ic.

Kelt Püspökadány, 1909. április 6.
Bukvich Szaniszló kir. jbir. vghajtó.

Rinél rendeztessük be lakásunkba villanyvilágítást?

Földvári L.

első debreczeni elektrotechnikai gyár és villamos szerelési vállalatánál

Kossuth-utca I. sz.

Telefon 168. szám.

Költségvetések díjtanul.

Legnagyobb kitüntetés
Arany államérem Nürnberg 1906.

Legnagyobb kitüntetés
Grand Prix St. Louis 1904.

Eladó
egy 4 lóerejű jókarban levő
légszusz motor
Megt kinthető Debreczen sz. kir.
város könyvnyomdájában.

GYÜMÖLCSFAK

kiváló szép dus gyökérrzettel, 2—3 éves koronával, minden talajban biztosan megerednek

Almák 16 legjobb faj, — Körtefák 12 legjobb faj. — Szilvafák boszniai berzencei. Cseresznyefák — Meggyfák — Birsalma magastörzsű, 1 darab 160—2.— koronáig. Kajszinbarackfák — Oszibarackfák — Magastörzsű pöszméte.

ÁRAK: I. rendű kiválóan erősek, darabja 1.20 fillér. 10 drb. 11 kor. 100 drb 100 korona.

II. rendű gyengébb, de egészséges, szép koronával, darabja 1 kor. 10 drb. 9 kor. 100 drb. 80 korona.

Rózsák 2 éves, nemesítés, edzett, erős koronával, 10 drb. 18 korona.

Kontok Géza

kereskedelmi kertészetében.
Minták megtekinthetők
a Kossuth-utcai üzletben.

KÖZPONTI DROGUERIA

Telefon. DEBRECZEN. Telefon.
Placz-utca, Városház épület.

Gazdaságok és gyártelepek részére előírás szerint berendezett mentőszekrények, kötszerek, desinficiálószerk Creolin, Carbol, mindennemű állatgyógyászati cikkek és műszerek. Sertés és marha lápporok és Fluidok nagy raktára, ugyanin én nagy választék mindeaféle gummiárkban, sérvtőkben, valamint fényképezéshez szükséges vegyszerekben.

Legbiztosabb szőpítőszer a

Fáy-féle Arcz-Crém

hatása csodás!

Szépít, fiatalít! Legkifünőbb szer szopló, májfoltok, pattanások és az arozbför tisztátalanságai ellen. Egy tégely 1 kor. hozzá való „Fáy” szappan 1 korona.

Illatszerek minden illatban
1—2—3 koronás ávegje.

Ugyancsak legnagyobb raktára minden bel és külföldi gyógyszer különlegességeknek pipere cikkeknek és hasonszervi gyógyszereknek. Kapható a készítő

Grósz Nagy Ferencz
gyógyszerész
DEBRECZEN, Kossuth-utca 8. sz.
„Arany szszaru” gyógyszerár.
Telefon sz. 496. Telefon sz. 496.

Kerékpározók

mielőtt kerékpárt vagy bármily alkatrészeket szándékozik venni, saját érdekében keresse fel cégemet, hol olcsón gyári arban szerezheth be mindent.
Raktáron tartok elsörendü

kerékpárokat,

valamint mindennemű alkatrészeket, 20 koronán felüli vásárlásokat és javításokat kedvező fizetési feltételek mellett eszközök. Varrógép, gramaphon és villamossági cikkek raktára és mindezek javítása

B partfogast kérve, ti ztelettel **Geller Henrik,** ezelőtt Geller és Németh Debreczen, Hatvan-u. 8.

Magyar ember csak magyar ásványvizet ig ek!

Magyar ásványviz

forgalmi és kiviteli részvénytársaság
Budapest, V., Báthory-utca 5. szám.

Kizárólag természetes magyar ásványvizet hozunk forgalomba.

Egy liter víz ára palackcsere mellett:

Borszéki Boldizsár, idült gyomor baj ellen	Borhogyi, hughajtó	Horgász, étvágygerjesztő
Borszéki Fokut, az ásványvizek királya	Boholti, udító viz	Kászton-Salutaris
Borszéki Kossuth, vérszegénység ellen	Előpatáki, sárgaság ellen	Répáti, égvényes ásványviz
Bodóki Matild, alkális savanyviz	Felsórákosi Mária, légszűhurut ellen	Szekely-S-lter, idült gyomor bajok ellen
Baross, vesebaj ellen	Hargitfaliget, udító ital	Stojkal, cukorbetegség ellen

Kérdezze meg az orvosát és megtudja, hogy a **természetes ásványviz** gyógyhatása és kellemes íze össze nem hasonlítható a mesterséges ásványvizekkel.

Magyar ásványvizeinkkel a külföld majdnem összes gyógyvizet pótolhatók.

Helyi épv. Harmágyi József — Kapható mindenütt

Tavaszi czipő és kalap ujdonságok

NEUMANN TESTVEREK cégénél, a Tisza palotában. Telefon 434.

1 pár Chevro női félczipő	3.— irt
1 pár Chevro női egész ozipő	4.— irt
1 pár Chevro férfi félczipő	4.— irt
1 pár Chevro férfi egész ozipő	4.75 irt

1303/1 1-2 old.
Viepesutobol

Női czipőket

Telefon 602.

Férfi czipőket

nagy választékban, nagyon olcsón

csak **Glück Ede**

czipő üzletében vehetünk

☛ **Kossuth-utca sarkán. A kistemplommal szemben.** ☛

Tessék meggyőződni!

Gyermek czipőket

Telefon 602.

Fiu czipőket

Apró hirdetések

Levele van „édes a barátságunk” a kiadóba.

Vigyázzon! Uraktól levetett ócska rubákat igen tisztességes árban vesz Rósenberg Béni Bádogos-utca 4. szám.

4 szobás utcai lakás mellék helyiségeivel — közel a főtérhez május 1 re kiadó. Hol? megmondja a kiadóhivatal!

Egy jókarban lévő hangverseny zongora adó. Garai 14.

Agancs-csillár. Megbámulásra méltóan szép az a szarvas és agancsokból összeállított igen diszes csillár, melyet Kun József Széchenyi-utcai műkösztűs készített. Amatőrök nézzék meg az üzletben, mert eladó

Ügyes varrónányok azonnali belépéssel felvétetnek Vanger Sándor Batthyányi-u. 1. Ugyanott tanuló lányok.

Ügyes csinos képzett varrónányok felvétetnek Halmagyinál.

Kisasszony, tiszta német, esetleg francia, 2 gyermek mellé itt helyben azonnali belépésre kerestetik. Czim megtudható a kiadóhivatalban.

Mester-utca 33. sz. háznál levő raktár május 1-től kiadó. Ertekezhetni tulajdonosnál Rákóc y-u. 25.

Ha nincs pénze és szüksége van, vászon asztalterítő, szövet és csipke függöny, futó és nagy szőnyegre. Paplan és flanel takarók férfi és női felöltők, kész férfi fiu öltönyre vagy tükör, kép és butor, a mai naptól fogva oly olcsón lesz eladva, hogy mindenkinek saját érdeke, hogy egy próba bevásárlást eszközöljön. Tisztelettel Kaiser Salamon.

Uri embereknek izr, özvegy urinő kitűnő házi kosztot ad, lakással együtt a Piacon czim a kiadóhivatalba.

Hatvan utca 40. sz. a. istálló, kocsisz n és szerszamos kamara kiadó.

Hordók és üres bádog szelenczék eladók a kiadóhivatalban.

Egy tanonc, mechanikusnak való kiképzésre kerestetik. Gedő Adolf Piacz-utca 56.

Helyi képviselő, könnyen elárusítható uj ciknek, óvadékkal, azonnali alkalmazásra felvétetik. Arany János utca 2. kapu alatt 1. számú ajtó.

Üzleti könyvek csakis Hoffmann és Kronovitznál Piacz-utca 49 kaphatók olcsó árban.

Öregobb embert keresünk. Czim a kiadóba

Szalon berendezés teljen uj eladó Simonffy utca 19. utcai lakásban.

Kiadó nagycserei átlomás mellett 37 hold Ertekezhetni Honvéd-utca 16.

Kiadó Honvéd-u. 26. számú háznál 3 szobás utcai lakás.

Könyvelést keresek a reggeli órákra lehetőleg szabó üzletben czim a kiadóban.

Szép a bajusz

a híres

HAJDUSÁGI PEDRÓ-vel.

Hajdusági Bajuszpedró.

Elismert legjobb különlegesség a bajusz növesztésére és ápolására, mely meg nem avasodó zseirmentes növényi balzsamos anyagokból készül.

Hatása gyors és biztos. Törvényesen védve.

1 doboz 50 fillér, postán csak 2 doboz küldetik 2 korona 15 fillér bérmentve utánvétellel.

Védjegy.

Egyedüli készítő

Grósz Nagy Ferencz

gyógyszerész

DEBRECZEN, Kossuth-utca 8. szám.

„Arany egyszarvu” gyógyszerár

Telefon 496.

Telefon 496.

Tavaszi idényre

Férfi-, fiu- és gyermek ruhák

óriási választékban megérkeztek.

☛ Kérjük kirakatainkat megtekinteni. ☛

Grünfeld Adolf és Társa

DEBRECZEN,

Kistemplom mellett, (sarek bolt.)

Kovács Gyula és Társa

női és gyermek felöltők divatterme Debreczen, Fótér 55. sz. (Hungária kávéház mellett).

Van szerencsénk a nagyérdemű hölgyközönség szives tudomására hozni, hogy a tavaszi idény újdonsággal legszebb választékban divattermünkbe raktáron vannak, melyek megtekintésére b. látogatásukkal szerencsétlenül méltóztassanak.

A tavaszi idény újdonságai:

Sima és angol hosszú palettók. Ottomán selyem kabátok, kimonok, divat gallérok

Leány és gyermek felöltők.

Costümök és divat aljak minden színben. Szövet, delaine és mosó pongyolák. Jouponok. Csipke túll, selyem és szövet blousok.

Még számos itt fel nem sorolt cikk, melyek nagy választékban raktáron vannak, a legolcsóbb szabott árak mellett szereshetők be.